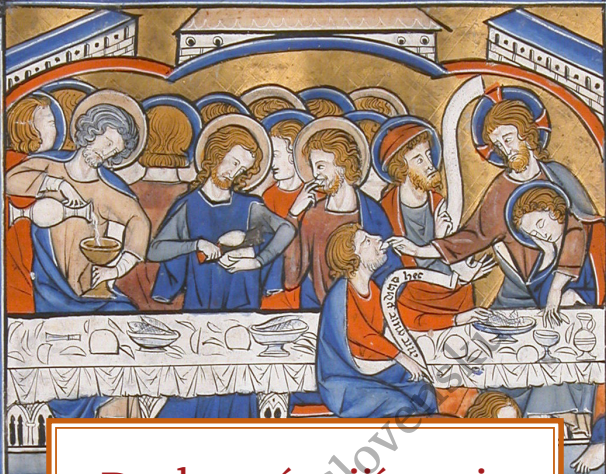

Duchovné prijímanie

Dominik J. Unger OFMCap

Úvod

Mnohí z nás prichádzajú za Pánom Ježišom „vo tme“ ako Nikodém, alebo sa skrývajú pred zrakmi iných ako Samaritánka. On nás však očakáva, ba dokonca nám vychádza naproti ako Zachejovi, lebo túži po hlbokom spoločenstve s nami a chce byť našim hosťom. „Hľa, stojím pri dverách a klopem. Ak niekto počuje môj hlas a otvorí dvere, vojdem k nemu a budem jesť s ním a on so mnou“ (Zj 3,20). Veľmi si želáme, aby aj táto brožúrka, ktorú napísal náš spolubrat, zosilnila zvuk Ježišovho klopania.

Jej preklad vznikol v čase, keď veriacim nebolo možné stretať sa na svätej omši a prijímať sviatosti ako zvyčajne. Ukázala sa tým príležitosť dať do pozornosti ďalšie piliere duchovného života, o ktoré sa opierame a nimi sú vyznávanie viery, život vo viere a modlitba (porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi* 13). Nová situácia odhalila potrebu rozvíjať ich, zvlášť ak sme doteraz nevdojak sústredili váhu iba na sviatostný život.

Duchovné prijímanie nám v tom môže pomôcť. Vyžaduje podstúpiť úsilie, usporiadať vlastné city, prijať podmienky a dôsledky ktoré stretnutie s Ježišom prináša. To nám pomáha prekonať dva extrémny. Na jednej strane bezprostrednosť pocitov, o ktorých sa môžeme mylne domnievať, že sú jediným indikátorom vzťahu viery a na strane druhej výlučné prežívanie viery len na úrovni kultúrno-spoločenského kontaktu a tradície.

Samotná brožúrka bola napísaná ešte pred Druhým vatikánskym koncilom. Hoci teda nečerpá z najnovších

prameňov učenia Cirkvi, predsa však zrozumiteľne podáva učenie o duchovnom prijímaní, ktoré sa v poslednej dobe stalo odporúčaným a častým prostriedkom stretnutia s Pánom Ježišom. Formulácie niektorých viet sme upravili tak, aby boli pochopiteľné bežnému čitateľovi a lepšie odrážali súčasné učenie Cirkvi. Niektoré pasáže, vychádzajúce z predkoncilového myslenia sme vypustili. Veríme, že tak konáme v súlade so zámerom autora, ktorý svoje dielo adresoval širokým vrstvám veriacich, aby ich podnietil a usmernil ako využívať tento vzácny prostriedok stretnutia s Kristom.

Vskutku, počas pandémie koronavírusu Covid-19 boli veriaci na celom svete pozbavení možnosti bežne prijímať Eucharistiu a ostatné sviatosti. Podľa svedectiev si mnohí vďaka tomu uvedomili, akou veľkou je hodnota prítomnosti na svätej omši. Avšak prax Cirkvi naznačila, ako prežívať vzťah s Kristom a jej spoločenstvom aj v situáciách, keď ho nemôžeme prijímať sviatostne. Želáme si, aby predkladaný preklad pomohol prehĺbiť a ešte viac oživiť túto skúsenosť.

Poznámka k súčasnému vydaniu

V pokoncilových textoch logiku duchovného prijímania dobre vystihuje list Kongregácie pre náuku viery. Podotýka: „Jednotliví veriaci alebo spoločenstvá ktoré sú kvôli prenasledovaniu, alebo nedostatku kňazov pozbavení možnosti prijímať Eucharistiu na kratšie či dlhšie časové obdobie, netrpia v dôsledku toho nedostatkom

milosti Spasiteľa. Ak sú vnútorne oživovaní túžbou po sviatosti a zjednotení v modlitbe s celou Cirkvou; ak volajú na Pána a dvíhajú k nemu svoje srdcia v sile Ducha svätého, žijú spoločenstvo s celou Cirkvou, živým telom Krista a s Pánom samotným. Skrze túžbu po sviatosti v spoločenstve s Cirkvou, bez ohľadu na to ako je fyzicky vzdialená, sú s ňou vnútorne a skutočne zjednotení a preto prijímajú ovocie sviatosti“ (*List biskupom Katolíckej cirkvi ohľadom niektorých otázok týkajúcich sa vysluhovaťa Eucharistie* III/4). Čitateľa, ktorý sa o tému duchovného prijímania v kontexte Eucharistie zaujíma hlbšie, odkazujeme na štúdium poslednej encykliky sv. Jána Pavla II. *Ecclesia de Eucharistia* a posynodálnej exhortácie *Sacramentum caritatis* pápeža Benedikta XVI.

V tejto súvislosti chceme poukázať na dve situácie, ktoré môžu vyvolávať otázniky. Prvou a všeobecnou je situácia hriechu, ktorá si vnútorne protirečí s túžbou po duchovnom prijatí Krista. Pápež František v tejto súvislosti v jednej z ranných homílií v Dome sv. Marty upriamil pozornosť na učenie katechizmu, ktorý pripomína, že medzi úkonmi kajúcnika je na prvom mieste ľútosť. Je to „bolesť duše nad spáchaným hriechom a jeho zavrhnutie s predsavzatím viac nehrešiť“. A ďalej hovorí o účinkoch dokonalej ľútosti: „Keď ľútosť pochádza z lásky k Bohu milovanému nadovšetko, volá sa ‚dokonalá‘ (je to ľútosť z lásky). Takáto ľútosť odpúšťa všedné hriechy; dosiahne aj odpustenie smrteľných hriechov, ak zahrňa pevné predsavzatie pristúpiť k sviatostnej spovedi, len čo to bude možné“ (*Katechizmus Katolíckej cirkvi* 1451-1452). To znamená, že hoci ešte len čakáme na najbližšiu

možnosť prijať rozhrešenie od kňaza, úkonom dokonalejšej ľútosti sa nám už v tej chvíli dostáva odpustenie. Potvrdil to už Tridentský koncil, ktorý uvádza, že ľútosť spre-vádzaná predsavzatím vypovedať sa „zmieruje človeka s Bohom už prv než reálne túto sviatosť prijme“ (*Učenie o sviatosti pokánia a posledného pomazania* 4).

Druhou a špeciálnou je situácia párov, ktoré nate-raz žijú v neusporiadaných zväzkoch. Hoci bežne nemô-žu pristupovať k Pánovmu stolu, posynodálna apoštol-ská exhortácia svätého otca Františka *Amoris Laetitia* si všíma, že tieto páry sa môžu nachádzať vo veľmi rozlič-ných situáciách. Zatiaľ čo niektoré vyslovene protirečia ideálu sviatosti manželstva, iné ho uskutočňujú aspoň čiastočným a analogickým spôsobom. Všetky páry sú však pozvané úprimne hľadať Božiu vôľu a túžiť dospieť k čo najdokonalejšej odpovedi na ňu. Je potrebné každé-mu pomôcť nájsť vlastný spôsob účasti na cirkevnom spoločenstve, aby sa cítil byť predmetom nezaslúže-ného, bezpodmienečného a nezištného milosrdenstva (porov. AL 292-301). Kongregácia pre náuku viery v ta-kýchto prípadoch zdôrazňuje význam duchovného pri-jímania. Navyše podotýka, že účasť na živote Cirkvi sa nesmie zúžiť len na otázku prijímania Eucharistie – ako sa to, bohužiaľ, často stáva. „Veriacim treba pomôcť pre-hĺbiť ich chápanie hodnoty účasti na Kristovej obete vo svätej omši, hodnoty duchovného prijímania, modlitby, meditácie nad Božím slovom, ako aj diela dobročinnosti a spravodlivosti“ (*List biskupom Katolíckej cirkvi o prijíma-ní Eucharistie zo strany rozvedených veriacich, ktorí uzatvorili nové manželstvo* 6).

Čo je duchovné prijímanie?

Keď má človek chuť na šťavnaté jablko, akokoľvek veľmi by po ňom túžil, samotná túžba mu nepomôže uspokojiť jeho hlad. V skutočnosti iba zväčšuje chuť na jablko. Túžba po materiálnych veciach nespôsobuje efekt skutočného vlastníctva. S duchovnými vecami je to ale úplne inak. Často už iba túžba po objekte spôsobí jeho aktuálne vlastníctvo. Napríklad, keď je človek tu a teraz neschopný prijať sviatosť krstu, úprimná túžba po ňom vnesie do duše človeka podstatný efekt jeho posväcujúcej milosti. To je dôvod prečo ho nazývame krstom túžby. Rovnako to platí aj pre sväté prijímanie. Ak ho človek nemôže prijať v skutočnosti, môže ho prijať túžbou, a tak obdržať mnohé z ovocia skutočného prijímania. Cieľom tejto brožúrky je vysvetliť ako je to možné.

Chcel by som poznamenať, že termín „skutočné prijímanie“ používame pre aktuálne prijímanie sviatosti Eucharistie, a teda Kristovho tela a krvi pod tajomným spôsobom chleba a vína. „Duchovné prijímanie“, ako vysvetlíme neskôr, označuje prijatie „skutočnej Eucharistie“ prostredníctvom túžby.

Duchovné prijímanie je takým veľkým prínosom pre život našej duše, že by sme nemali ignorovať jeho povahu a ovocie a v čo najväčšej možnej miere by sme ho mali využívať.

Aby sme vedeli odpovedať na otázku čo je duchovné prijímanie, musíme mať jasnú vedomosť o tom, čo je skutočné prijímanie. A preto, v záujme väčšej jasnosti, si pripomeňme, že skutočné prijímanie je prijatím

samotného tela a krvi Ježiša Krista, pravdivo a skutočne prítomného pod premenenými spôsobmi chleba a vína. Toto prijatie je skutočnou „konzumáciou“ Kristovho tela a krvi ako pokrmu pre dušu (porov. Jn 6,52-57). Viditeľné požívanie Kristovho tela a krvi je tajomným spôsobom sviatostným požívaním; to znamená, že jeho požívanie je vnímateľným znakom, ktorý v duši produkuje rast milosti, a to najmä milosti vrúcnej lásky.

Duchovné prijímanie je tiež túžbou po skutočnom prijímaní a jeho účinkoch. Aby sme boli presnejší môžeme povedať, že duchovné prijímanie je túžbou prijať Kristovo telo a krv pod eucharistickým spôsobom ako jedlo pre dušu, ktorou človek dosahuje rast v prijímaní milosti ale predovšetkým vrúcnosť v láske.

Pozrime sa bližšie na jednotlivé časti tejto opisnej definície. Ponajprv musíme trvať na tom, že duchovné prijímanie je *túžbou*. Nejde o aktuálne prijatie skutočného prijímania, ale ide o túžbu prijať ho v tej chvíli. A práve táto túžba je podstatným znakom duchovného prijímania. Objasňujú a zdôrazňujú to aj mnohí duchovní autori. Napríklad sv. František Saleský píše:

Ak naozaj niekedy pre svoje povolanie a prácu nemôžeš ísť na svätú omšu, vtedy aspoň duchovne, v mysli sa zúčastni na nej. V duchu sa prenes do kostola, v ktorom sa práve obetuje, modli sa v duchu s kňazom a veriacimi tam prítomnými (Filotea II).

Sv. Leonard z Porto Maurizio, ktorý vynikal v hlásaní praxe duchovného prijímania radí:

Tí, ktorí nemôžu prijať Pánovo telo sviatostne, mali by ho prijať duchovne, skutkami živej viery a vrúcnej lásky a s čo najväčšou túžbou sa s týmto najväčším Dobrom zjednotiť. Takýmto spôsobom sa stanú schopnými prijať ovocie tejto božskej sviatosti (Skrytý poklad 2,2,10).

A samozrejme, autorita väčšia než ktorýkoľvek z týchto svätých, Tridentský koncil, vysvetľuje rôzne cesty, ako môže človek prijať Eucharistiu, keď hovorí:

Iní, [ju prijímajú] iba duchovne, čo sa týka tých, ktorí požívajúc onen nebeský chlieb túžbou, pociťujú jeho plody a užitočnosť živou vierou, ktorá sa prejavuje skutkami lásky (Dekrét o najsvätejšej sviatosti 8).

Svätý Otec, pápež Pius XII., túto náuku opätovne začlenil do svojej encykliky o liturgii:

Predovšetkým si želá [Cirkev], aby kresťania – pretože najmä eucharistický pokrm nemôžu bez ťažkosti prijať skutočným spôsobom – aspoň duchovne prijímali, a to tak, že sa s ním spoja vzbudením živej viery, duchom úctivo pokorným a dôverujúcim vôli Božského Vykupiteľa a vrúcou, ako len možnou, túžbou lásky (Mediator Dei 116).

Druhým bodom, ktorý v našej definícii chceme zdôrazniť je, že ide o túžbu prijať skutočný eucharistický pokrm; to znamená, že človek túži po jednote s eucha-

ristickým Kristom, s Ježišom vo sviatosti Eucharistie, ktorý je pokrmom pre jeho dušu. Musíme vedieť, že táto túžba nie je druhom túžby po jednote s Ježišom a po duchovných dobrách, ale túžbou po jednote s Ježišom v prijímaní a po ovocí, ktoré patrí ku skutočnému prijímaniu. Napríklad túžba po väčšej vrúcnosti v láske myslením na Ježiša v jeho umučení, bez priamej myšlienky na jeho prijatie v prijímaní, nie je duchovným prijímaním, hoci je chvályhodnou a plodnou myšlienkou akou len myšlienka môže byť. Zopakujeme si, že v duchovnom prijímaní musí byť túžba spätá so skutočným prijímaním a jeho účinkami.

Tento bod možno vyjasniť uvedením niektorých konkrétnych prípadov. Prvý prípad je duchovným prijímaním v tom najprísnejšom zmysle podľa všetkých duchovných autorov. Človek túži po prijatí skutočného eucharistického pokrmu, ktoré je ale tu a teraz nemožné. Táto túžba môže byť vyjadrená napríklad takto: „Kiež by som ťa mohol prijať v prijímaní Ježišu, dnes, teraz!“ Ide o túžbu, ktorá je tak úprimná, že pokiaľ by tento človek nebol fyzicky alebo morálne obmedzený prijať Eucharistiú, prijal by ju.

Môže ísť o prípad človeka, ktorý už v ten deň prijal skutočný eucharistický pokrm a teraz už túto sviatosť nemôže prijímať až do ďalšieho dňa. Avšak aj tak môže prijímať duchovne. Alebo môže ísť o prípad matky, ktorá nemôže každý deň prísť k prijímaniu, pretože sa musí starať o rodinu a tento nedostatok príležitostí môže naplniť duchovným prijímaním. Takým by bol aj prípad človeka, ktorý je kvôli chorobe alebo starobe

neschopný zájsť do kostola a tam pristúpiť k skutočnému prijímaniu. Vrucna túžba po Eucharistii však prinesie takémuto človeku mnoho ovocia a veľa útechy.

Sv. Hyacinta, malá svedkyňa zjavení vo Fatime, ležala na smrteľnej posteli. Podľa vtedajších zvykov ešte nedovršila potrebný vek, aby mohla pristúpiť k prvému svätému prijímaniu. Mala však takú veľkú túžbu po prijatí Ježiša, že poprosila kňaza o láskavosť. On súhlasil s tým, že jej sväté prijímanie prinesie ráno. Zomrela však ešte v ten večer. Ježiš musel byť veľmi potešený jej horlivou túžbou a daroval jej bohaté ovocie sviatosti.

Ďalším je prípad túžby po prijatí Eucharistie, keď človek v bezprostrednej príprave na skutočné prijímanie, napríklad medzi premenením a prijímaním počas slávenia svätej omše, vykoná akt vrúcnej túžby prijatí Ježiša, ktorá sa čoskoro aj stane skutočnosťou. Človek môže vyjadriť túto túžbu takto: „Príď Ježišu, túžim po tebe!“ Niektorí učenci by takúto túžbu, ktorá sa čoskoro uskutoční, vylúčili z chápania duchovného prijímania v prísnom zmysle slova. No zdá sa, že aj takáto túžba naplňa úmysel duchovného prijímania. Nejaví sa totiž, že by čas, ktorý oddeľuje túžbu a skutočné prijímanie rozhodujúco vstupoval do základného chápania duchovného prijímania. Základom je túžba po skutočnom prijímaní, ktoré je v prítomnosti nemožné, a to je pravdou až po jeho aktuálne prijatie. V každom prípade je takáto túžba veľmi účinná a plodná; ide o súčasť skutočného prijímania.

Tretím prípadom je keď má človek túžbu po skutočnom prijatí Eucharistie a jej ovocí, no aktuálne ju

neprijíma hoci mu v tom nič závažné nebráni. Mohlo by ísť napríklad o niekoho, kto prijíma raz za mesiac. Hoci by aj chcel prijímať častejšie, aktuálne neprijíma, pretože by to od neho vyžadovalo nejakú obeť navyše. Bola by takáto túžba duchovným prijímaním?

Ak by sme ju porovnávali s vyššie spomenutým prvým prípadom, tak je nedokonalá. Takáto túžba je skutočne málo účinná a niektorí duchovní autori ju nezahŕňajú do duchovného prijímania v úzkom zmysle. Premýšľam však, či by sa nedalo povedať aj niečo v jej prospech. Je to túžba po niečom určite dobrom, hoci človek nemá v úmysle využiť túto príležitosť tu a teraz. Človek má v úmysle prijímať v príslušnom čase a samozrejme, keď ide o ročnú povinnosť. Zdá sa, že práve to mal na mysli Tridentský koncil a pápež Pius XII., keď všetkých povzbudzoval prijímať Eucharistiu počas svätej omše na ktorej sa zúčastňujú, aspoň duchovne. Boli si vedomí toho, že viacerí idú v nedeľu na svätú omšu a možno aj počas týždňa, no nevenujú pozornosť tomu, aby išli rovnako často aj k svätému prijímaniu. Zdá sa, že práve im boli adresované tieto pápežove slová.

Nakoniec, aj niektorí z Cirkevných otcov často hovoria o duchovnom sytíení sa, ktorým myslia neustály život v jednote s Kristom skrze vieru a osobitne lásku, ako trvalý účinok skutočného prijímania. Napríklad, sv. Augustín píše:

Preto zostať v Kristovi a nechať ho zotrvať v sebe samom znamená jesť tento pokrm a piť tento nápoj (Komentár k Jánovmu evanjeliu 26).

Inými slovami, biskup z Hippo chce povedať, že človek prijíma skutočnú Eucharistiu, teda požíva Kristovo telo a pije jeho krv v pravom zmysle slova len vtedy, keď prežíva účinky tohto prijímania, keď žije vo viere a láske. Hoci tu teda nevystupuje žiadna priama túžba po prijatí skutočnej Eucharistie, je zrejmé, že v takom úzkom spojení s Kristom prostredníctvom skutočného prijímania bude ľahko existovať túžba po ďalšom skutočnom prijímaní a že krok od myšlienky sv. Augustína k nášmu duchovnému prijímaniu nie je príliš veľký. Historicky sa náuka o duchovnom prijímaní vyvinula práve z takýchto výrokov Cirkevných otcov.

Dispozície

Pre duchovné prijímanie nie je potrebná žiadna telesná dispozícia, keďže pred takouto túžbou sa nevyžaduje pôst či zdržanie sa akéhokoľvek jedla. Dispozícia duše sa tu však vyžaduje rovnako ako pri skutočnej Eucharistii. Duša musí byť v stave posväcujúcej milosti. To, že ide o nevyhnutnú dispozíciu, je obsiahnuté vo vyhlásení Tridentského koncilu, ktoré sme citovali vyššie. V ňom je túžba opísaná ako živá viera, ktorá pôsobí prostredníctvom lásky. Túžba po Ježišovi vo svätom prijímaní môže chýbať, pokiaľ je človek v smrteľnom hriechu, prípadne v úplnom nepriateľstve s Ježišom. Vtedy musí znovu získať stav milosti dokonalou lútosťou. A práve v tom je veľký rozdiel medzi skutočným a duchovným prijímaním. Pre prijatie skutočnej

Eucharistie je potrebná sviatostná spoveď, ale pre duchovné prijímanie postačuje akt dokonalej ľútosti.

Príprava a metódy

Pre vzdialenú prípravu nie je nič lepšie ako neustále úsilie napodobňovať Kristove čnosti. Zmýšľajte tak ako Kristus Ježiš (Flp 2,5). Zjednotenie s Kristom prostredníctvom rovnakých postojov, to je skrze premenu na Krista prostredníctvom čnostného života, vynikajúcou prípravou na spojenie s Kristom v Eucharistii. Z týchto čností možno osobitne spomenúť snahu stále viac sa darovať z lásky ku Kristovi, ktorý sa sám stal obetou lásky za nás na kríži, a stále ňou je v eucharistickej obete. Takáto snaha darovať sa z lásky ku Kristovi je tou najlepšou prípravou aj na skutočné prijímanie Eucharistie, a teda aj na duchovné prijímanie.

Bezprostredná príprava na duchovné prijímanie je úzko spojená s metódou duchovného prijímania a vlastne aj je úkonom samotného duchovného prijímania. Budeme sa im preto venovať spoločne. Potrebujeme pritom rozlišovať konkrétne okolnosti duchovného prijímania.

Ak by chcel niekto prijímať duchovne počas svätej omše v tom čase, keď prebieha skutočné prijímanie Eucharistie, je dobré sa na ňu pripraviť rovnakými modlitbami, aké by sa použili pri skutočnom prijímaní. To je múdra rada sv. Leonarda z Porto Maurizio.

Inokedy je možné, že niekto pocíti v okamihu túžbu po duchovnom prijímaní. Na takéto okamžité duchovné

prijímanie nie je potrebný žiaden vyhradený čas ani osobitná príprava. O tomto prípade by sa dalo povedať, že všetky skutky sú tu koncentrované do jedného skutku láskyplnej túžby po Ježišovi v Eucharistii. Ide o formu duchovného prijímania, ktoré môže človek praktizovať počas dňa aj častejšie. Nie je potrebná žiadna osobitná modlitba, hoci ak ju formulujeme, môžeme ňou konkretizovať prax duchovného prijímania. Napríklad: „Môj Ježiš, príd' ku mne“; alebo „Ježišu v Najsvätejšej sviatosti, milujem ťa.“

Okrem týchto okamžitých duchovných prijímaní sa čas strávený prípravou a samotnou modlitbou túžby môže značne líšiť. Môže to trvať aj pol hodiny; napríklad vtedy, ak človek nie je schopný zúčastniť sa slávenia svätej omše, ale doma má dosť času. Pre takéto viac či menej dlhé duchovné prijímanie sú vhodné zvyčajné prejavy pokánia, lásky a viery v skutočnú Kristovu prítomnosť osobitne v Eucharistii. Patrí sem i modlitba výslovnej túžby po Ježišovi vo sviatosti oltárnej, ktorá je aktom duchovného prijímania. Malo by sa pri tom predniesť aj poďakovanie za prijaté milosti a prosba k Ježišovi o vernosť, ako aj o iné želané milosti. To všetko by sa dalo realizovať rozjímavou modlitbou, no bude múdre aspoň príležitostne použiť niektorú z pripravených modlitieb pre dlhšie duchovné prijímanie. Pre kratšie duchovné prijímanie obsahuje nasledujúca modlitba všetky jeho základné prvky a vhodne ich vyjadruje:

Môj spasiteľ, Ježišu, príd' ku mne. Z celého srdca po tebe túžim! Príd' a prebývaj v mojom srdci. Poteš

moju úbohú dušu. Čo najpevnejšie v teba verím, s čo najväčšou dôverou v teba dúfam a čo najvrúcnejšie ťa milujem. Tak príď, ó Ježišu, príď ku mne!

Cirkev navrhuje nasledujúce dve modlitby ako ukážky duchovného prijímania. Prvá je od svätého Alfonza z Liguori a druhá od svätého kardinála Merry del Val.

Môj Ježišu, verím, že si v Najsvätejšej oltárnej sviatosti skutočne prítomný. Milujem ťa nadovšetko a moja duša túži po tebe. Keďže ťa teraz nemôžem prijať sviatostne, príď do môjho srdca aspoň duchovne. A pri tvojom príchode ťa objímam a celkom sa s tebou spájam. Nedovoľ, aby som sa niekedy odlúčil od teba.

K tvojim nohám, môj Ježiš, sa skláňam a obetujem ti kajúcnosť svojho skrúšeného srdca, ktoré sa vo svojej nepatrnosti ponára do tvojej svätej prítomnosti. Klaniam sa ti vo sviatosti tvojej lásky, túžim ťa prijať do chudobného príbytku, ktorý ti ponúka moje srdce. Vo vyčkávaní šťastia sviatostného prijatia chcem ťa prijať duchovne. Príď ku mne, môj Ježiš, aby som mohol prísť k tebe. Kiež tvoja láska roznieti celé moje bytie, na život a na smrť. Verím v teba, dúfam v teba, milujem ťa. Nech sa tak stane.

Ako dodatočnú pomoc pre zbožné duchovné prijímanie si môžeme predstaviť samého seba pri prijímaní skutočnej Eucharistie. Ak má niekto živú spomienku na nejaký výnimočný deň svätého prijímania, naprí-

klad na prvé sväté prijímanie, na svadobný deň, alebo deň duchovného povolania či vysviacky, bolo by dobré mentálne si túto príležitosť pripomenúť a túžiť prijímať rovnako vážne a zbožne aj teraz. Ďalšou užitočnou pomôckou by mohlo byť stanoviť si, ak je to možné, deň najbližšieho skutočného prijímania, a následne svoju túžbu upriať na konkrétne prijímanie Eucharistie v budúcnosti ako naplnenie prítomnej túžby.

Príležitosti

Katolíci, ktorí sa snažia, aby zostali v stave posväcujúcej milosti, sotva nájdú vážnu prekážku, prečo by nemohli duchovne prijímať Eucharistiu. Už z toho, čo sme doteraz povedali, musí byť každému jasné, že duchovné prijímanie je jednoduché. Kratšie formy nevyžadujú prakticky žiadnu námahu či časové obmedzenie. Na duchovné prijímanie nie je potrebné žiadne povolenie a nie je nutné čakať na kňaza, kým by ho vyslúžil.

Tento postup môže byť nápomocný a prinášať útechu najmä matkám, ktoré nemôžu chodiť na svätú omšu a pristupovať k prijímaniu tak často, ako by chceli. To isté platí pre mužov, ktorí odchádzajú do práce skoro ráno a vracajú sa neskoro večer. Rovnako i deti, ak majú dostatok poznania, môžu duchovne prijímať už skôr, než pristúpia k prvému svätému prijímaniu. Veď akou nadšenou túžbou po Eucharistii sa naň pripravili mnohí svätí - pripomeňme si príklad Terézie z Lisieux. Aj pripútaným na lôžko a ostatným, ktorí nemôžu odísť

z domu, aby išli do kostola, môže tento zbožný úkon pri-
niesť veľa útechy.

Tu treba poznamenať, že prax duchovného prijí-
mania nie je iba pre takzvané „sväté“ duše, pre tých,
ktorí sú už na vyššej úrovni zrelosti. Nie. Je to niečo,
čo pápeži odporúčajú všetkým katolíkom. Samozrej-
me, aj v metódach duchovného prijímania existujú
stupne zdokonaľovania. Ľudia s vyšším stupňom du-
chovnej zrelosti dokážu prijímať dokonalejšie. To ale
neznamená, že by iné duše nemohli mať z duchovné-
ho prijímania veľký úžitok. Nemožno sa vyhovárať, že
duchovné prijímanie je iba pre tých, čo žijú v klášto-
roch či na farách. Duchovné prijímanie je určené všet-
kým katolíkom, ktorí chcú žiť v milosti a prehĺbovať
svoj duchovný život. Je určené pre ženy v domácnosti
a pracovníkov v administratíve, pre učiteľov i robotní-
kov. Pre túto formu zbožnosti nejestvuje prekážka ani
nevhodná profesia.

A tak každý deň je veľa príležitostí na uskutočňova-
nie duchovného prijímania. Ako sme vysvetlili vyššie,
všetci tí, ktorí sa zúčastňujú na omši, ale nepristupujú
k Eucharistii, môžu prijímať aspoň duchovne. Omša je
skutočne tou hlavnou príležitosťou pre duchovné prijí-
manie, ak človek nedostáva samotnú sviatosť. Praktiky
ako adorácia a návšteva kostola sú skvelými príležitos-
ťami pre duchovné prijímanie.

Dobrou príležitosťou na duchovné prijímanie je
aj modlitba pred jedlom. Zaužívané modlitby, ktoré sa
používajú v kláštoroch pri tejto príležitosti, hovoria vý-
slovne o duchovnej hostine v nebi, ktorú symbolizuje

stolovanie. A tak sa jedlo môže stať symbolom eucharistickej hostiny, po ktorej skryto túžime v modlitbe.

Aj počas rannej modlitby je možné bez väčšej námahy duchovne prijímať. Skutočne, túžba po Eucharistii by mohla byť prvou myšlienkou modlitby po prebudení; najmä u tých, ktorí plánujú v ten deň skutočne prijímať Eucharistiu.

K duchovnému prijímaniu môže dôjsť počas meditácie, ruženca, či duchovnej obnovy. Večer, tesne pred uložením sa na spanie, ako súčasť osobnej večernej modlitby, je vynikajúcou príležitosťou na obnovenie túžby po spojení sa s Kristom v Eucharistii. Je utešujúcim zvykom zaspáť po úkone dokonalej ľútosti a láskyplnej túžby po spojení s Kristom v Eucharistii. Keby sa niekto viac neprebudil a zomrel, takéto duchovné spoločenstvo by bolo vynikajúcou náhradou za „viaticum“ (sväté prijímanie ako posila na ceste do večnosti).

Vo chvíľach pokušenia, najmä tých doliehajúcich, sa oplatí opevniť sa duchovným spojením sa s Bohom. Ako by sa mohol človek odvážiť uraziť Boha, po ktorom tak horľivo túži! Ako by mohol Ježiš opustiť v čase pokušenia človeka, čo tak úprimne túži po jeho spoločenstve!

Nič nemôže prelomiť obdobie osamelosti tak, ako zjednotenie sa s Ježišom v duchovnom prijímaní. Aké účinné sú potom slová poetickej modlitby citované vyššie: „Môj Spasiteľ, Ježišu, príď ku mne ... Poteš moju úbohú dušu.“ Aké pravdivé sú potom verše hymnu sv. Bernarda z Clairvaux: „Ježiš, sladká spomienka, čo dáva srdcu pravé radosti“ (Jesu dulcis memoria, dans

vera cordis gaudia). Potom sa naplnia slová z *Nasledovania Krista*: „Byť s Ježišom je blaženým rajom.“

To isté platí aj o chvíľach nezvyklého utrpenia, fyzického či duševného. Vyskúšajte sami, ako duchovné prijímanie zmierňuje bolesť.

Popri všetkých týchto príležitostiach bude počas týždňa, nehovoriac o celom živote, mnoho ďalších osobitých príležitostí pre prijatie milostí prostredníctvom duchovného prijímania. Sú to krátke chvíle stíšenia a túžba po spojení s eucharistickým Pánom. Ako hovorí Tomáš Kempenský, autor *Nasledovania Krista*:

Lebo nábožný človek môže každý deň, ba každú hodinu spasiteľne a bez akejkoľvek prekážky pristupovať k duchovnému prijímaniu Kristovho tela (IV,10).

Takto sa prax duchovného prijímania stane akoby druhou prirodzenosťou. Vďaka nej človek často doslova pozdvihne svoje srdce a myseľ k spoločenstvu s eucharistickým Kristom a časom takmer nepretržite.

Ovocie

Sv. Leonard z Porto Maurizio napísal:

Toto sväté a požehnané duchovné prijímanie, tak zanedbávané kresťanmi, je naozajstným pokladom. Naplňa dušu tisíckami požehnaní (Skrytý poklad 2, 10).

A sv. Terézia z Avily píše: Keď sa zúčastníte svätej omše, ale nejdete na sväté prijímanie, môžete urobiť akt duchovného prijímania, ktorý je mimoriadne užitočný. Sprítomnite si ho rovnakým spôsobom; to roznieti vo vašej mysli hlbokú lásku k nášmu Pánovi; pretože ak pripravíte svoje duše na jeho prijatie, on nikdy nesklame a v mnohých ohľadoch nám neznámymi spôsobmi udelí svoju milosť (*Cesta dokonalosti* 35,1).

Preto určite stojíte za to preskúmať obrovské požehnanie tejto zbožnej praxe. Najprv by som chcel znova poznamenať, že duchovné prijímanie je veľmi jednoduchý úkon, ktorý je možné ľahko opakovať počas celého dňa, v priebehu akejkoľvek práce či oddychu. Už toto by ho mohlo urobiť samo osebe prijateľným pre každého kresťana.

Zároveň je určené pre všetkých, ktorí sa usilujú o zrelosť, nielen pre dokonalých. Práve z toho istého dôvodu diabol, ktorý sa vždy snaží zmariť používanie užitočných prostriedkov na ceste k zrelosti, robí všetko pre to, aby dobrých ľudí odradil od tejto praxe nahovárając im, že je určená len pre „svätých“. Videli sme však, že je určená pre všetkých, ktorí chcú žiť v stave milosti, v priateľstve s Bohom a zdokonaľovať sa vytrvalým úsilím.

Predtým ako opíšeme jednotlivé ovocie duchovného prijímania, radi by sme opäť upriamili pozornosť na to, že spôsob ako sa toto ovocie rodí je iný, ako pri skutočnom prijímaní Eucharistie. V takom prípade sa ovocie rodí samotným prijatím sviatosti, to znamená sviatosťným znakom. No pri duchovnom prijíma-

ní niet žiadneho sviatostného znaku; ovocie závisí od veľkosti túžby, alebo inými slovami, od spôsobilosti príjemcu.

Navyše, hoci sa duchovným prijímaním docielia rovnaké účinky ako skutočným prijímaním Eucharistie, deje sa tak prirodzene v menšej miere. Avšak, keďže aj ovocie skutočného prijímania závisí vo svojej konečnej hodnote pre príjemcu od jeho dispozície a jeho spôsobu života, je možné, že človek, ktorý prijíma duchovné prijímanie získa viac ovocia ako ten, ktorý prijíma skutočné prijímanie, pretože jeho dispozície sú lepšie. Človek je obdarovávaný ovocím duchovného prijímania v stupni primeranom jeho dispozícii, od prípadu k prípadu.

Jedným z posledných postrehov je, že v skutočnom prijímaní Eucharistie je samotná intimita duše s Ježišom, ktorý je pravdivo a skutočne prítomný, považovaná za jednoznačné privilegium. Samozrejme, takáto sviatostná prítomnosť Ježiša sa pri duchovnom prijímaní neuskutočňuje.

Teraz ale uvažme ovocie, ktoré prináša duchovné prijímanie. Prvým a špeciálnym ovocím je nárast posväcujúcej milosti, tak ako pri skutočnom prijímaní. Obzvlášť je tento nárast prítomný vo forme vrúcnejšej lásky k Bohu, ku Kristovi a ku všetkým prvkom jeho mystického tela. Táto láska zjednocuje dušu intímne s Ježišom. Takže duchovné prijímanie opäť a nanovo roznečuje v duši Božiu lásku a zdokonaľuje jednotu duše s Kristom. Preto keď niekto cíti, že jeho láska voči Bohu chladne, duchovné prijímanie ju opäť roznieť.

Sv. Leonard z Porto Maurizio na prekonanie chladu v láske voči Bohu radil prijímať duchovné prijímanie trikrát denne. Tvrdil, že za mesiac bude vaše srdce úplne zmenené a v objatí Božej lásky.

Skutočné prijímanie posilňuje človeka v boji proti pokušeniam a pomáha mu vyhýbať sa hriechu. Prijímanie je chlebom silných. Buduje odolnosť voči Satanovi. Aj duchovné prijímanie poskytuje duši novú horlivosť a oduševnenie v úsilí byť dobrým a plniť si svoje povinnosti. Tak ako počas dní skutočného prijímania je človek lepším, tak aj počas dní duchovného prijímania človek vyvíja väčšie úsilie, aby bol dobrým; človek je menej náchylný uraziť Boha a viac naklonený podstúpiť väčšie obete pre získanie vyšších čností.

Sme si plne vedomí, že skutočné prijímanie Eucharistie vnáša do duše veľmi zvláštny druh potešenia - potešenie, ktoré môže byť občas pocitované dokonca aj zmyslami, avšak je to potešenie, ktoré je najmä a podstatne duchovné. Spôsobuje v človeku radosť z vlastného duchovných dobier a z úsilia o duchovné hodnoty, a to najmä vtedy, keď sa toto úsilie stretáva s mnohými a ťažkými skúškami.

Na druhom mieste po skutočnom prijímaní Eucharistie má aj duchovné prijímanie zvláštnu silu, ktorá spôsobuje v duši takéto potešenie. Veľmi pravdivé sú tu slová z *Nasledovania Krista*: „Byť s Ježišom je blaženým rajom“ (II, 8,8). Skrže duchovné prijímania sme neustále s Ježišom; skrže neho vytvárame pre seba blažený raj.

Avšak najväčšia radosť, ktorá pramení z duchovného prijímania bude zakúšaná až v nebi, veď duchovné

prijímanie sa svojou povahou najviac zasluhuje o milosť a oslávenie. Pre tých, ktorí na zemi často a takmer bez prestania túžili byť v spoločenstve s Ježišom musí byť vyhradená v nebi osobitá radosť.

Toľko k ovociu, ktoré priamo pramení z duchovného prijímania. Je však aj ďalšie, ktoré môže byť považované za vzdialenejšie a nepriame.

Po prvé: Existuje viacero foriem prejavov viery, ktoré disponujú dušu rovnako dobre tak pre skutočné prijímanie, ako aj pre duchovné prijímanie. Inými slovami, túžba prijať Ježiša vo svätom prijímaní, mať podiel na jeho milostiach, je vynikajúcou prípravou na jeho aktuálne prijatie vo svätom prijímaní s čo najväčším úžitkom. Dôvodom je to, že čím lepšie je človek disponovaný na prijímanie, tým viac milostí prijme. Avšak duchovné prijímanie disponuje človeka výnimočným spôsobom. Keďže predstavuje vrúcnu túžbu po Ježišovi a po jeho milostiach, poskytuje jeho mysli to najlepšie nastavenie na jeho prijatie.

Po druhé: Duchovné prijímanie vytvára v duši horlivejšiu túžbu byť s Ježišom stále viac a dokonalejšie, a tak ho prijať v skutočnom prijímaní častejšie a pravidelnejšie. Naozaj, ak je túžba úprimná, človek ktorý často vykonáva duchovné prijímanie bude prijímať Ježiša v skutočnom prijímaní tak často, ako len bude môcť. Takže z tohto uhla pohľadu, duchovné prijímania nielen neodstraňujú potrebu skutočného prijímania Eucharistie, ale ju aj pozoruhodne podporuje.

Po tretie: Duchovné prijímanie je účinným prostriedkom podporujúcim univerzálnejší eucharistický

život. Pomáha udržať živými myšlienky na eucharistického Krista a lásku k nemu. Takto môže človek sústreďovať svoje myšlienky a city okolo Eucharistie počas celého dňa. A takýto život uvažovania o eucharistickom Kristovi a o vyjadrení našej lásky k nemu je skutočne príjemnou vôňou nádherného kvetu, ktorým je eucharistický život duše na zemi.

Po štvrté: Duchovné prijímanie spôsobuje počas dňa prítomnenie niečoho konkrétného, skutočného, osobného a príjemného. Kráčanie v Božej prítomnosti bude skrze duchovné prijímanie prirodzené, jednoduché a pôvabné, a to najmä vtedy, keď je Boh, v ktorého prítomnosti človek kráča, eucharistickým Bohom. Duchovné prijímanie bude teda prinajmenšom nepriamo viesť k všetkým dôsledkom kráčania v Božej prítomnosti, a to vo významnej miere.

Prirodzene, duchovné prijímanie zaiste Boha teší. A to je konečné kritérium toho, že je dobré a dokonalé. Ježiš často zjavoval svätým, ako veľmi nám túži dať samého seba. Traduje sa, že jedného dňa sv. Margita Mária túžila veľmi vrúcne prijať Eucharistiu. Ježiš prišiel ku nej a povedal:

Tvoja túžba prijať ma sa dotkla môjho srdca tak príjemne, že aj keby som nikdy neustanovil sviatosť Eucharistie, urobil by som to v tomto momente, aby som ti mohol dať seba. Taká potešujúca je pre mňa túžba byť prijatý vo sviatosti mojej lásky.

Kristus často mimoriadnymi spôsobmi dokazoval, aká potešujúca je pre neho túžba byť s ním zjednotený vo svätom prijímaní. Hovorí sa, že raz sa zjavil sv. Márii Crescencii a ukázal jej duchovné prijímania vo forme veľkého množstva malých plameňov, jasne žiariacich nad svätostánkom ako koruna. Inokedy jej ukázal svoje srdce pokryté horiacimi šípmi a vysvetlil jej: „Pozri sa na tie šípy lásky, ktorými vaše duchovné prijímania láskavo ranili moje srdce.“

Vzťahuje sa to aj na život sv. Kataríny Sienskej, ktorá, keď jedného dňa vrúcne túžila prijať Eucharistiu, ale kvôli osobitnej kombinácii okolností nemohla, žiaľovala v tichu nad tým, že bola zbavená tohto výrazu lásky voči Ježišovi. Náhle bola utešená, pretože jej Ježiš vysvetlil:

Vďaka môjmu dopusteniu si bola dnes pozbavená prijímania, pretože som chcel, aby si si uvedomila vlastnou skúsenosťou, že bez zásahu stvorenia a na akomkoľvek mieste a akýmkoľvek spôsobom, ktorý ma potešuje, som schopný, túžim a viem, ako mimoriadnym spôsobom uspokojiť sväté rozohnenie duše, ktorá po mne túži.

Sv. Veronika Giuliani, kapucínka, hovorí vo svojej autobiografii, že jedného dňa jej zakázal spovedník ísť na sväté prijímanie, aby vyskúšal jej poslušnosť. Avšak sám Ježiš jej ho dal, kvôli jej vrúcnej túžbe prijať. Inokedy kňaz myslel na to že jej dá sväté prijímanie a v rovnakom čase aj ona myslela na prijatie svätého prijímania a v tom istom momente ho aj skutočne prijala.

Sv. Margita z Cortony raz bola zarmútená, pretože nemohla prijať Eucharistiu. Ježiš jej povedal: „Nebud zarmútená, keď nemôžeš ísť na sväté prijímanie. Pamätaj na slová sv. Augustína: „Ver a budeš požívať.“

Niet divu, že tak mnoho svätých objavilo prax duchovného prijímania akosi prirodzene a v duchovnom živote pokročilo v dozrievaní pomocou duchovného prijímania. Každý z nás bude určite nesmierne obdivovaný Ježišovou láskou za každú námahu, ktorú podstupujeme, aby sme ho prijali duchovne vo svätom prijímaní. Nechajme sa pozvať k tejto blahodarnej praxi slovami žalmistu: „Skúste a presvedčte sa, aký dobrý je Pán!“ (Ž 34, 9).

Doslov

Sviatosť je viditeľný znak neviditeľnej Božej milosti. Pán Ježiš robil veľa viditeľných znamení medzi ľuďmi na základe ktorých mnohí uvideli a uverili. Čo bolo v jeho pozemskom živote viditeľné, privádzalo k neviditeľnému tajomstvu jeho Božieho synovstva a jeho vykupiteľského poslania (porov. KKC 515). Sviatosťný život teda živí a posilňuje našu vieru. Vždy keď prijímame sviatosť, stretáme sa so živým Ježišom. Prijíma nás za Božích synov a dcéry, naplňa nás svojim Duchom, sýti nás svojim telom, odpúšťa nám, uzdravuje nás, vyberá nás za osobitných služobníkov pre ľud alebo z nás robí v manželstve znamenie svojej lásky voči Cirkvi.

No nachádzame i opačné poradie v ktorom viera človeka, či jeho konkrétne gesto, alebo prosba, vytvára priestor a je podmienkou na to, aby Ježiš urobil znamenie, alebo sa inak sprítomnil. Pán Ježiš napríklad chváli vieru stotníka, s ktorým sa osobne ani len nestretol, no na prosbu jeho poslov uzdravuje jeho sluhu (porov. Lk 7,2-10). Apoštolovi Tomášovi po zmŕtvychvstaní hovorí o blaženosti tých, ktorí nevideli a uverili (porov. Jn 20,29).

Duchovné prijímanie nám dáva príležitosť zachytiť ako sviatostný život prerastá do ostatných oblastí duchovného života a je s nimi previazaný. Vo chvíli prijímania sviatostí sa stretáme s Pánom Ježišom reálne, no následne zostáva v našom živote prítomný duchovne. Táto jeho duchovná prítomnosť, umožňuje komunikáciu a prehľbovanie vzťahu s ním. Keď vyznávame vieru, priznávame sa k tomuto vzťahu. Keď vo viere žijeme bežné okolnosti, zdieľame s Ježišom celý život. Keď sa modlíme, rozprávame sa s ním a tento náš kontakt môže nadobudnúť intímny charakter.

„Viera je z hlásania“ (Rim 10,17). Preto potrebujeme opakovane počúvať známe: „Ježiš Kristus ťa miluje, obetoval svoj život, aby ťa zachránil, a teraz žije po tvojom boku každý deň, aby ťa osvietil, posilnil a oslobodil“ (*Evangelii gaudium* 164). Keď ho potom prijímame v duchovnom prijímaní, máme možnosť zachytiť túto Ježišovú prítomnosť a prežiť stretnutie s ním ako s osobou.

Viera, ak sa nedokazuje skutkami, je sama osebe mŕtva (porov. Jk 2,17). Naše skutky, ktoré vnímajú naši najbližší s ktorými žijeme najvýrečnejšie hovoria

o tom, nakoľko je naša viera autentická a živá. Duchovné prijímanie umožňuje často otvárať svoje srdce Božej добрote a tak nám pomáha, aby sme boli pravdivými Kristovými svedkami. Pápež Pavol VI. v tejto súvislosti pripomína: „Dnešný človek počúva radšej svedkov než učiteľov, a tých počúva len vtedy, ak sú zároveň svedkami“ (*Evangelii nuntiandi* 41).

Modlitba viery nespočíva len v tom, že hovoríme „Pane, Pane“, ale v tom, že si pripravíme srdce, aby plnilo Otcovu vôľu (Mt 7,21). Skutočne, viera je synovské primknutie sa Bohu bez ohľadu na to, čo cítime a chápeme a duchovné zjednotenie sa s Pánom Ježišom robí toto synovské spoločenstvo s Bohom možným, lebo milovaný Syn nám otvára prístup k Bohu ako k Otcovi (porov. KKC 2609, 2611). V momente duchovného prijímania prežívame jeho prítomnosť a keď potom nasledujeme jeho šľapaje, naše srdce sa pretvára, osvojujeme si jeho postoje a naše svedectvo o stretnutí s Ježišom získava na uveriteľnosti.

Dominik J. Unger
Duchovné prijímanie

Z anglického originálu *Spiritual Communion
a Delightful Devotion* vydaného v roku 1956 preložili
Daniela Tkačíková, Bibiana Kebisová, Dagmar Udvardiová
a Alena Letzová. Úvod, poznámku k vydaniu a doslov
napísal Ondrej Tarana OFMCap. Text redigovali
Ondrej Tarana OFMCap a Ladislav Tkáčik OFMCap.
V roku 2020 vydali Kapucíni na Slovensku vo svojom
vydavateľstve Minor, Župné námestie 10,
814 99 Bratislava, www.kapucini.sk.

Obálka: Iluminovaný list manuskriptu rímskeho žaltára
s motívom Ježišovej poslednej večere a umývania nôh
apoštolom, datované okolo r. 1250 - 1270.

© Kapucíni na Slovensku, 2020
ISBN 987-80-89888-11-5

Dominik Jozef Unger sa narodil v Herndone v Kansase v roku 1907. Medzi kapucínov vstúpil v roku 1928 a o šesť rokov neskôr prijal kňazskú vysviacku. Študoval v Ríme kde získal licenciáty z teológie a biblickej vedy. Prednášal do roku 1950, venoval sa výskumu a písaniu. Je autorom kníh *The absolute primacy of Christ Jesus and his Virgin Mother according to St. Lawrence of Brindisi* (1952), *The Angelus: Its Meaning and History* (1956), *The First Gospel, Genesis 3:15* (1954), *Handbook for Forty Hours' Devotions: Legislation, ceremonies, and litany with chant* (1949), *The Heavenly Queenship of God's Virgin Mother according to St. Lawrence of Brindisi* (1955), *Mary, Christ and the Church: The Blessed Virgin Mary, God's Mother in the Mystery of Christ and the Church* (1979), *The mystery of love for the single: A guide for those who follow the single vocation in the world* (1958/2005), *Our Lady's daily hours: The little office of the Blessed Virgin Mary according to the Roman breviary* (1954), *St. Irenaeus of Lyons: Against the Heresies. Book I* (1991), *Book 2* (2012), *Book 3* (2011), *St. Lawrence of Brindisi, Doctor of the Church, and the primary Principle of Mariology* (1961). Zomrel v roku 1982. Je pochovaný v Hays v Kansase.

ISBN 978-80-89888-11-5

MINOR